

4.12.1 Po pierwsze, z szeroko pojętego prawnego punktu widzenia, po przyjęciu proponowanych przepisów należałoby zapewnić środki budżetowe zgodnie z postanowieniami zawartymi w komunikacie Komisji COM (2006) 129, aby ułatwić, tam gdzie jest to właściwe, stworzenie niezbędnej infrastruktury w państwach członkowskich nieposiadających odpowiedniej sieci stacji bazowych. Nie można jednak stracić przy tym z oczu kwestii ekologicznych, tak by podjęte kroki nie pociągnęły za sobą kosztów środowiskowych.

4.12.2 Po drugie, obowiązujące obecnie przepisy wspólnotowe dotyczące zamówień publicznych i koncesji muszą zostać dostosowane w taki sposób, aby wszelkie koncesje przyznawane przez państwa członkowskie na korzystanie z pasma radiowego spełniały wymogi przejrzystości, niedyskryminacji i służyły ochronie interesu ogółu.

4.12.3 Po trzecie, decyzje podejmowane w ramach procedury komitologii, uzupełniające prawne aspekty ogólnoeuropejskiego systemu pasma radiowego, muszą zawierać konkretne postano-

wienia w celu zagwarantowania, iż obowiązujące prawo wspólnotowe w zakresie dostępności elektronicznej będzie miało zastosowanie we wszystkich dziedzinach. W celu właściwego wykorzystania postępu w dziedzinie technologii cyfrowych podejmowane decyzje muszą uwzględniać pełne korzystanie z praw przez osoby niepełnosprawne, osoby starsze oraz osoby niezbyt obeznane z technologią cyfrową bądź w ogóle jej nie znające, zgodnie z treścią komunikatu Komisji COM(2007) 694.

4.12.4 W tym celu można by opracować szereg zachęt, których rodzaj określony zostałby w odpowiednim czasie, skierowanych do sektora telekomunikacji i do władz państw członkowskich, szczególnie na szczeblu regionalnym i lokalnym, i mających na celu zapewnienie powszechnego dostępu obywateli do wszystkich nowinek technologicznych.

4.13 Całkiem prawdopodobne jest, że nowe warunki techniczne nie pociągną za sobą dodatkowych, zbędnych obciążeń finansowych bądź administracyjnych na szczeblu wspólnotowym, krajowym lub regionalnym.

Bruksela, 16 stycznia 2008 r.

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Dimitris DIMITRIADIS

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji „W kierunku Europejskiej karty praw odbiorców energii”

COM(2007) 386 wersja ostateczna

(2008/C 151/09)

Dnia 5 lipca 2007 r. Komisja, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji „W kierunku Europejskiej karty praw odbiorców energii”.

Dnia 25 września 2007 r. Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Sekcji Transportu, Energii, Infrastruktury i Społeczeństwa Informacyjnego.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 441. sesji plenarnej w dniach 16–17 grudnia 2007 r. (posiedzenie z 17 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył Edgarda Marię IOZIEŃ na sprawozdawcę generalnego oraz stosunkiem głosów 126 do 1 — 3 osoby wstrzymały się od głosu — przyjęła następującą opinię:

1. Streszczenie uwag i zaleceń EKES-u

1.1 Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny pozytywnie ocenia inicjatywę Komisji Europejskiej zmierzającą do sporządzenia Europejskiej karty praw odbiorców energii.

1.2 Zdaniem Komitetu karta jest pierwszym krokiem na drodze do wzmocnienia i faktycznego wykonywania praw odbiorców, których — jak słusznie podkreśla Komisja — nie gwarantują same mechanizmy rynkowe.

1.3 Komitet uważa, że należy w miarę możliwości unikać wydawania niewiążących aktów prawnych. Zgadzając się z rezo-

lucją Parlamentu Europejskiego, Komitet jest zdania, że konieczna jest wiążąca forma prawna, by zagwarantować prawa odbiorców i że środki tzw. „miękkiego prawa” nie realizują w pełni wyznaczonych celów. W wypadku praw pasażerów Komisja uznała za konieczne wydać rozporządzenie (WE) nr 261/2004 z 11 lutego, a zatem nie jest zbyt jasne, dlaczego prawa odbiorców energii zostały powierzone dokumentowi, który nie ma wiążącego charakteru.

1.4 Komitet zaleca Komisji bezzwłoczne rozważenie — oprócz proponowanych zmian do dyrektyw, które obecnie są w

trakcie zatwierdzania — przekształcenia karty w rozporządzenie dotyczące praw europejskich odbiorców energii.

1.5 Komitet uważa, że prawa ustanowione przez dyrektywy powinny się stosować do wszystkich odbiorców końcowych, w tym szczególnie do osób prywatnych oraz do małych i średnich przedsiębiorstw. Dyrektywa w sprawie energii elektrycznej 2003/54 pozostawia państwom członkowskim decyzję o zagwarantowaniu małym przedsiębiorstwom (poniżej 50 pracowników, o całkowitym budżecie nieprzekraczającym 10 mln euro) usługi powszechnej, to znaczy prawa do dostarczania energii elektrycznej o określonej jakości, po rozsądnych, łatwych do porównania i przejrzystych cenach.

1.6 Komitet uważa, że te różnice w traktowaniu są absolutnie nieuzasadnione i że prawo do usługi powszechnej powinno zostać przyznane przynajmniej małym i średnim przedsiębiorstwom na całym obszarze Unii. By osiągnąć ten cel, jednocześnie biorąc pod uwagę, że trzeci pakiet energetyczny, rozważany obecnie przez Komitet, zmienia dyrektywę w sprawie energii elektrycznej 2003/54, Komitet zdecydowanie zaleca Komisji odpowiednią zmianę art. 2 lub włączenie odbiorców innych niż gospodarstwa domowe do adresatów karty praw.

1.7 Zdaniem Komitetu przez „odbiorcę” należy rozumieć odbiorcę końcowego, czyli klienta przedsiębiorstwa dostarczającego energię elektryczną. Zmiana terminologii między komunikatem w sprawie „Europejskiej polityki energetycznej”, który mówi właśnie o karcie praw klienta, a omawianym wnioskiem dotyczącym karty praw odbiorców energii, wywołuje niepewność i niezrozumienie. Na uwagę zasługuje również znaczenie gwarancji stałych dostaw energii wystarczającej do prowadzenia działalności produkcyjnej dla małych i średnich przedsiębiorstw, zakładów prowadzących działalność handlową, zwłaszcza w regionach konwergencji i spójności.

1.8 Gwarancja powszechnej usługi, obejmująca również małe i średnie przedsiębiorstwa, wywiązywanie się z obowiązków świadczenia usługi publicznej, ochrona grup społecznych w trudnej sytuacji ekonomicznej zagrożonych „ubóstwem energetycznym”, spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna, swoboda zawierania umów, prawo do informacji, do krótkiego czasu oczekiwania na podłączenie, do przejrzystych umów, rozsądnych i przejrzystych cen, które można porównać między różnymi dostawcami, gwarancja stałych dostaw i wiedza na temat wykorzystywanych źródeł energii to dobra o ogromnym znaczeniu; Komisja słusznie podkreśliła, że rynek pozostawiony sam sobie nie może dać wyrazu takiemu poziomowi „świadomości społecznej, ekologicznej i gospodarczej”. Komitet zdecydowanie popiera wszystkie inicjatywy, które zmierzają w tym kierunku w prosty i skuteczny sposób, i apeluje do Komisji o wykorzystanie wszystkich najbardziej stosownych instrumentów.

1.9 Komitet zaleca, by w zakresie trzeciego pakietu energetycznego, poza trzema już przewidzianymi zmianami, rozważyć stosowność wprowadzenia kolejnych zmian do załącznika A do dyrektywy w sprawie energii elektrycznej.

1.10 Od 2001 r. Komitet proponował przekształcenie Grupy Europejskich Organów Regulacyjnych ds. Energii Elektrycznej i Gazu (ERGEG) w agencję. Z zadowoleniem przyjmuje fakt, że Komisja wprowadziła już ten wniosek w życie w ramach „trzeciego pakietu energetycznego” i życzy sobie, by do zadań przy-

szłej agencji należało również monitorowanie prawidłowego wykonywania praw odbiorców, szczególnie ochrony odbiorców znajdujących się w trudnej sytuacji. Komitet popiera zaangażowanie stowarzyszeń konsumentów, małych i średnich przedsiębiorstw, przemysłu sektorowego i organizacji związkowych w promowanie współpracy i wspólnej odpowiedzialności, tak jak dzieje się już w sektorze transportu. Europejski okrągły stół służący podejmowaniu decyzji drogą porozumień i negocjacji, przyznający agencji uprawnienia do działania i regulowania stosunków między producentami a odbiorcami końcowymi, może znacznie pomóc w osiągnięciu tych celów. Krajowe organy regulacyjne powinny nadzorować rynki zgodnie ze swymi kompetencjami.

1.11 Komitet docenia propozycje Komisji zawarte w załączniku do komunikatu, które wzmocnią prawa odbiorców, o ile zostaną skutecznie zrealizowane. Podkreśla zwłaszcza, że należy faktycznie zagwarantować prawa do usługi publicznej i powszechnej, określając dostawcę z „urzędu”, który w razie kryzysu w dostawie energii elektrycznej mógłby zastąpić zaufanego dostawcę.

1.12 Równe zasady dla jednolitego rynku, jeżeli chodzi o umowy: przejrzystość, zasady wykonania, przejrzyste i niekosztowne rozstrzyganie sporów oraz odszkodowania powinny być jednakowe, tak by wesprzeć mobilność transgraniczną konsumentów i otworzyć rynek europejski również na odbiorców końcowych.

1.13 Rozsądne, przejrzyste i porównywalne ceny. Zrozumiałe i kompletne rachunki zawierające informacje przydatne dla konsumentów na temat źródeł energii wykorzystywanych do produkcji energii elektrycznej, emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych, sugestie dotyczące oszczędności energii zgodne z polityką wspólnotową.

1.14 Swoboda wyboru dostawcy oraz jego zmiany w krótkim czasie i bez ponoszenia kosztów, a także nałożenie limitu na minimalny czas trwania umów to prawa związane z pełnym urzeczywistnieniem rynku.

1.15 Informacje. Prawdziwe, pełne i zrozumiałe informacje na temat warunków dostępu, korzystania, taryf i cen oraz ich zmian.

1.16 Jeżeli chodzi o reklamacje, należy zdecydowanie opowiedzieć się za pozasądowym rozstrzygnięciem sporów, zgodnie z zaleceniami Komisji 98/257 i 2001/310.

1.17 Należy wzmocnić i faktycznie realizować prawo do reprezentacji poprzez stowarzyszenia konsumentów. Okrągły stół służący podejmowaniu decyzji drogą porozumień i negocjacji, otwarty przy tworzącej się obecnie agencji mógłby być miejscem spotkań wszystkich zainteresowanych stron oraz miejscem poszukiwania najbardziej odpowiednich rozwiązań w celu faktycznego wykonywania praw konsumentów.

1.18 Ubóstwo energetyczne oznacza wykluczenie z godziwego życia. Należy ujednoclić definicję konsumenta znajdującego się w trudnym położeniu i środki przyjęte na jego rzecz, unikając przerw w dostawie dzięki gwarancji minimalnych dostaw, a także nieodpłatnej dystrybucji energii. Konieczne jest nieustanne przestrzeganie zasady odpowiedzialności.

1.19 Należy skutecznie przeciwdziałać nieuczciwym praktykom handlowym, uaktualniając postanowienia zawarte w załączniku 1 do dyrektywy 2005/29/WE z 11 maja 2005 r. Inne nieuczciwe praktyki można zidentyfikować poprzez rozporządzenie, a nie zmiany dyrektywy.

1.20 Komitet proponuje, by oprócz dziewięciu tematów przywołanych przez Komisję, wziąć pod uwagę zagadnienia wynikające z niektórych kart praw już podpisanych przez przedsiębiorstwa dostarczające energię i stowarzyszenia konsumentów, tak jak miało to miejsce na przykład w niektórych państwach członkowskich: prawo konsumenta do poszanowania jego czasu, do udziału, reprezentacji, jakości, bezpieczeństwa, najlepszej i najbardziej dostosowanej do profilu konsumenta taryfy, do odszkodowania oraz do szybkiej i skutecznej procedury pojednawczej.

2. Wstęp. Dokument Komisji

2.1 Już wcześniej w komunikatach z 10 stycznia 2007 r. ⁽¹⁾, ⁽²⁾ Komisja zapowiedziała zamiar wydania karty praw „odbiorców” przedsiębiorstw dostarczających gaz i energię elektryczną, przyjęty przez Radę obradującą 8-9 marca, która apelowała o „lepszą ochronę odbiorców, np. poprzez opracowanie karty odbiorców energii”.

2.2 Przyznając, że same mechanizmy rynkowe nie mogą zagwarantować poszanowania interesów konsumentów, Komisja podkreśla, że istniejące dyrektywy przewidują już obowiązki świadczenia usługi publicznej i gwarantują prawa konsumentom; zapowiadany jest nadzór nad realizacją i „rzeczywistym” poszanowaniem praw konsumentów na szczeblu krajowym, a także ich wzmocnienie i rozszerzenie.

2.3 Dokończenie procesu liberalizacji europejskiego rynku energii elektrycznej i gazu z 1 lipca 2007 r. to stosowna okazja, by zapoczątkować odpowiednią kampanię informacyjną na temat korzyści, jakie mogą wyniknąć z możliwości wybrania dostawcy przy zachowaniu tych samych praw, adresowaną do obywateli i angażującą organizacje konsumentów.

2.4 **Energia ma kluczowe znaczenie dla wszystkich europejskich obywateli.** Ulepszenie ochrony i wzmocnienie interesów konsumentów, podobnie jak interesów przedsiębiorstw, jest zasadniczym warunkiem wstępnym stworzenia dobrze działającego rynku wewnętrznego.

2.5 **Obowiązujące prawodawstwo europejskie przewiduje już wywiązywanie się z obowiązków świadczenia usługi publicznej,** które stanowią konieczny warunek prawodawstwa w zakresie energii. Pierwszoplanowe znaczenie rozwoju zrównoważonego, ochrona środowiska, konsumentów i grup społecznych w najbardziej niekorzystnym położeniu, czyli obowiązki świadczenia usługi publicznej stanowią konieczne uzupełnienie konkurencji. „Prawidłowo wytyczone cele usług powszechnych oraz obowiązków użyteczności publicznej w zakresie dostaw energii muszą pozostać w centrum uwagi, jeśli chodzi o proces otwarcia rynku”.

⁽¹⁾ Perspektywy rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu COM (2006) 841

⁽²⁾ Europejska polityka energetyczna COM(2007) 1

2.6 **Unia Europejska powinna poczynić postępy w walce z „ubóstwem energetycznym”.** Rosnące ceny paliw na rynkach międzynarodowych wpływają na ceny energii, stwarzając coraz więcej problemów dla najsłabszych grup europejskiego społeczeństwa. Państwa członkowskie nie zajęły się tą kwestią w wystarczający sposób i jedynie pięć z nich dysponuje taryfami dla odbiorców znajdujących się w trudnym położeniu ekonomicznym. Przyszła karta powinna wskazać odpowiednie sposoby ochrony konsumentów znajdujących się w najbardziej niekorzystnej sytuacji.

2.7 **Główne cele.** Przywołuje się ponownie cztery cele zaproponowane już przez Komisję ⁽³⁾:

- wspieranie tworzenia systemów pomocy obywatelom UE najbardziej narażonym w przypadku wzrost cen energii,
- podniesienie minimalnego poziomu informacji udostępnianych obywatelom w celu ułatwienia im wyboru pomiędzy dostawcami i różnymi opcjami dostaw,
- ograniczenie formalności w przypadku zmiany dostawcy przez odbiorcę oraz
- ochrona odbiorców przed nieuczciwymi praktykami sprzedaży.

2.8 Przyszła Europejska karta praw odbiorców energii nie będzie wiążącym dokumentem prawnym. Powinna ona obejmować:

- a) obowiązujące prawodawstwo wspólnotowe przyznające prawa odbiorcom i nakładające obowiązki na dostawców,
- b) ewentualne elementy, które powinny być brane pod uwagę przez władze państw członkowskich (rządy lub organy nadzorujące) w procesie wdrażania i stosowania prawa,
- c) ewentualne elementy, które mogą stanowić uzupełnienie istniejących praw i które wchodzą w zakres kompetencji państw członkowskich,
- d) ewentualne elementy, które mogą stanowić uzupełnienie istniejących praw i mogłyby zostać wprowadzone poprzez samoregulację przez podmioty prywatne, tzn. przemysł i organizacje konsumenckie.

2.9 Określono dziewięć nowych podstawowych punktów, które będą stanowić temat karty:

- podłączenie do sieci,
- umowy,
- ceny, taryfy i monitorowanie,
- swobodny wybór dostawcy,
- informacja,
- reklamacje,
- reprezentacje,
- działania społeczne,
- nieuczciwe praktyki handlowe.

2.10 Zgodnie z zasadą „współodpowiedzialności” wszystkie zainteresowane strony: Wspólnota, państwa członkowskie, przemysł energetyczny, przedstawiciele wszystkich partnerów społecznych i stowarzyszeń konsumentów, powinny przyczynić się do powodzenia polityki energetycznej na rzecz obywateli.

⁽³⁾ Europejska polityka energetyczna COM(2007) 1, s. 11

2.11 W załączniku, w odniesieniu do każdego podstawowego punktu, określono przepisy obecnie obowiązujące oraz inicjatywy, które mogłyby podjąć Komisja i państwa członkowskie, lub które mogłyby zostać zrealizowane poprzez porozumienia między zainteresowanymi stronami czy też na podstawie kodeksów samoregulacji.

3. Uwagi ogólne

3.1 Komitet powinien rozważyć ramy prawne, adresatów karty, skuteczność i proporcjonalność wniosku Komisji, jak też stosowność innych możliwych instrumentów, rolę agencji i krajowych organów regulacyjnych, dalsze propozycje lub inicjatywy o charakterze ogólnym bądź szczegółowym.

Ramy prawne

3.2 Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, w art. 38 na temat ochrony konsumentów, stanowi, że: „Zapewnia się wysoki poziom ochrony konsumentów w politykach Unii”. Artykuł ten nawiązuje do art. 153 traktatu, który przydziela Wspólnocie zadanie zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów, a także wspierania ich prawa do informacji i organizacji na rzecz ochrony ich interesów. Ponadto przy określaniu oraz realizacji innych kierunków polityki lub działań wspólnotowych należy wziąć pod uwagę wymogi ochrony konsumentów.

3.2.1 Traktat z Amsterdamu, który zmienia brzmienie starego artykułu 129a traktatów, nadając mu brzmienie obecnego artykułu 153, zdecydowanie ustanawia kompetencje Unii w dziedzinie ochrony konsumentów ⁽⁴⁾.

3.2.2 Komitet ocenia pozytywnie decyzję Komisji o wzmocnieniu praw konsumentów i o zebraniu w jednej karcie praw odbiorców zarówno środków przewidywanych obecnie przez prawodawstwo wspólnotowe ⁽⁵⁾, jak i propozycji przyszłych inicjatyw podejmowanych na różnych szczeblach.

⁽⁴⁾ Traktat z Amsterdamu z 4 października 1997 r. dokonuje przeglądu poprzedniego dokumentu, który przyznawał Komisji jedynie marginalną funkcję koordynacyjną w porównaniu z kompetencjami państw członkowskich w zakresie ochrony konsumentów.

⁽⁵⁾ Załącznik A do dyrektywy w sprawie energii elektrycznej i gazu: Dyrektywa Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich Art. 3 ust. 3, 5 i 6 dyrektywy w sprawie energii elektrycznej Art. 3 ust. 3 dyrektywy w sprawie gazu Art. 13 ust. 1 i 2 dyrektywy 2006/32/WE z 4 kwietnia 2006 r. w sprawie efektywności wykorzystania energii Zalecenie Komisji 98/257/WE w sprawie zasad stosowanych przez jednostki odpowiedzialne za pozasądowe rozwiązywanie sporów konsumenckich Zalecenie Komisji 2001/310/WE w sprawie zasad dla pozasądowych organów, zaangażowanych w ugodowe rozwiązywanie sporów konsumenckich Dyrektywa 98/27/WE z 19 maja 1998 r. w sprawie nakazów zaprzestania szkodliwych praktyk w celu ochrony interesów konsumentów Dyrektywa 2005/29/WE z 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów

3.2.2.1 Podkreśla niemniej, że różne formy ochrony odbiorców przyjęte w poszczególnych państwach członkowskich nie pozwalają obecnie uznać postanowień obowiązujących dyrektyw za ugruntowane i powszechnie uznawane prawa. Istnieje ryzyko, że deklarowany charakter niewiązący karty, która łączy obligatoryjność w niektórych sprawach z wariantami samoregulacji i „perswazji moralnej” państw członkowskich oraz dostawców, może powodować zamęt.

3.2.2.2 W rezolucji Parlamentu Europejskiego z 4 września 2007 r. w sprawie instytucjonalnych i prawnych skutków stosowania instrumentów tzw. „miękkiego prawa” („soft law”) w motywie X stwierdza się: „(...) w dziedzinach, w których Wspólnota dysponuje uprawnieniami legislacyjnymi, ale brakuje wystarczającej woli politycznej, aby wprowadzić akt prawodawczy, w przypadku stosowania instrumentów prawnych prawa miękkiego istnieje niebezpieczeństwo omijania właściwych organów legislacyjnych, nieposzanowania zasad demokracji i praworządności zgodnie z art. 6 traktatu UE, a także zasady pomocniczości i proporcjonalności stosownie do art. 5 traktatu WE oraz przekraczania przez Komisję jej kompetencji”.

3.2.2.3 W punkcie 1 rezolucji przedstawionej przez posła do PE Manuela Medinę Ortegę ⁽⁶⁾ Parlament stwierdza, że „w kontekście wspólnotowym, prawo miękkie zbyt często stanowi dwuznaczny i nieskuteczny instrument, który może mieć szkodliwy wpływ na prawodawstwo Wspólnoty i na równowagę instytucjonalną i powinno być ostrożnie stosowane, nawet jeśli jego zastosowanie jest przewidziane w traktacie”, a w punkcie 8 stwierdza bardziej szczegółowo, że: „wzywa Komisję, aby przed zaproponowaniem jakichkolwiek środków obejmujących instrumenty prawa miękkiego poddała pod szczególną uwagę skutki prawa miękkiego dla konsumentów i ich ewentualnych środków odwoławczych”.

3.2.3 Komitet proponuje, by dokonać rozróżnienia między „prawami” egzekwowalnymi a innymi formami ochrony, odróżniając wyraźnie w przyszłej karcie obecne prawa od innych propozycji inicjatyw, które zostaną lub mogą zostać podjęte na wszystkich szczeblach i które są uznawane za pożądane, lecz niewiązące.

3.2.3.1 Komitet zastanawia się, czy w świetle zdobytych dotychczas doświadczeń — które sama Komisja określa jako niezadowolające — oraz w świetle uprawnień nadanych Komisji przez traktaty, nie należy raczej pomyśleć o niewielu nowych i jasnych przepisach w celu zwiększenia ochrony odbiorców, zwłaszcza tych znajdujących się w najbardziej niekorzystnej sytuacji. Zasada pomocniczości omówiona w art. 5 traktatu, tyle razy błędnie przywoływana w celu przeciwdziałania inicjatywom wspólnotowym, w tym wypadku powinna pomóc w podjęciu decyzji sprzyjających konsumentom, ze względu na brak skutecznych przepisów krajowych.

Kim są konsumenci?

3.3 Komitet podkreśla niepewność odnośnych ram prawnych, jeżeli chodzi o określenie adresatów karty i powiązanych praw w zakresie różnych europejskich przepisów. Komunikat pt. „Europejska polityka energetyczna” ⁽⁷⁾ stwierdza, że: „Komisja opracuje Kartę Odbiorcy Energii”.

⁽⁶⁾ Rezolucja P6_TA(2007)0366 z 4 września 2007 r.

⁽⁷⁾ Pkt 3.1.7, op.cit.

3.3.1 Dyrektywa 2003/54/WE z 26 czerwca 2003 r. w art. 2 ust. 7 definiuje „odbiorców” jako odbiorców hurtowych i odbiorców końcowych energii elektrycznej, „odbiorców końcowych” jako odbiorców kupujących energię elektryczną na własny użytek, „odbiorców będących gospodarstwami domowymi” jako odbiorców, którzy kupują energię elektryczną na potrzeby własnego gospodarstwa domowego oraz „odbiorców innych niż gospodarstwa domowe”, którzy kupują energię elektryczną nieprzeznaczoną na potrzeby własnego gospodarstwa domowego, w tym producentów i odbiorców hurtowych.

3.3.2 Dyrektywa 2005/29/WE z 11 maja 2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym, przywoływana przez Komisję jako źródło prawne będące punktem odniesienia dla części karty dotyczącej prawa odbiorcy do uczciwych i przejrzystych relacji ze swoim dostawcą, w art. 2a definiuje konsumenta jako „każdą osobę fizyczną, która w ramach praktyk handlowych objętych niniejszą dyrektywą działa w celu niezwiązanym z jej działalnością handlową, gospodarczą, rzemieślniczą lub wolnym zawodem”.

3.3.3 Komitet uważa, że prawa uznane przez dyrektywę powinny stosować się do wszystkich odbiorców końcowych, a szczególnie do osób prywatnych oraz do małych i średnich przedsiębiorstw. Dyrektywa w sprawie energii elektrycznej pozostawia państwom członkowskim decyzję o zagwarantowaniu małym przedsiębiorstwom (poniżej 50 pracowników, o całkowitym budżecie nieprzekraczającym 10 mln euro) usługi powszechnej, to znaczy prawa do dostaw energii elektrycznej o określonej jakości, po rozsądnych, łatwych do porównania i przejrzystych cenach.

3.3.4 Komitet uważa, że ta różnica w traktowaniu jest absolutnie nieuzasadniona i że prawo do usługi powszechnej powinno zostać przyznane przynajmniej małym i średnim przedsiębiorstwom na całym obszarze Unii. By osiągnąć ten cel, jednocześnie biorąc pod uwagę, że trzeci pakiet energetyczny, rozważany obecnie przez Komitet, zmienia dyrektywę w sprawie energii elektrycznej 2003/54, Komitet zdecydowanie zaleca Komisji odpowiednią zmianę art. 2 lub włączenie odbiorców innych niż gospodarstwa domowe do adresatów karty praw.

3.3.5 Zdaniem Komitetu przez „odbiorcę” należy rozumieć odbiorcę końcowego, czyli klienta przedsiębiorstwa dostarczającego energię elektryczną. Zmiana terminologii między komunikatem w sprawie „Europejskiej polityki energetycznej”, który mówi właśnie o karcie praw klienta, a omawianym wnioskiem dotyczącym karty praw odbiorców energii, wywołuje niepewność i niezrozumienie. Na uwagę zasługuje również znaczenie gwarancji stałych dostaw energii wystarczającej do prowadzenia działalności produkcyjnej dla małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową, zwłaszcza w regionach konwergencji i spójności.

Skuteczność i proporcjonalność wniosku

3.4 Komitet uważa, że propozycja wydania karty praw odbiorców energii elektrycznej ma duże znaczenie ze względu na wpływ, jaki może wywrzeć na opinię publiczną, otwierając debatę bezpośrednio po faktycznym otwarciu rynku

wewnętrznego i podnosząc świadomość użytkowników rynku energetycznego. Jednakże ten instrument wydaje się być słaby, gdyż — w odróżnieniu od dziedziny transportu, w której karta praw pasażerów zawiera wyraźne odniesienia do praw i równie wyraźne odniesienia do należnych odszkodowań — we wniosku Komisji karta nie ma wiążącego charakteru, chyba że są to części zawarte już w poprzednich dyrektywach. Byłoby to raczej kompendium, a nie wzmocnienie praw. Oczekiwanie wywołane przez deklaracje komisarza Piebalgsa i komisarz Kunevy z okazji przedstawienia omawianego dokumentu mogą pozostać niespełnione.

3.4.1 „Odbiorcy w UE oczekują, że opracujemy wspólną europejską strategię wobec problemów w zakresie energii i zmian klimatu” — stwierdził Andris Piebalgs, komisarz ds. energii. „Oczekują nie tylko zrównoważonych, bezpiecznych i konkurencyjnych dostaw energii, ale także tego, że UE zapewni ochronę praw odbiorców w sytuacji otwarcia rynków energii elektrycznej zapewniającego im szerszy wybór. Tu właśnie w pomocą przychodzi Europejska Karta Praw Odbiorców”.

3.4.2 „Otwarcie tych rynków jest zarówno wyzwaniem, jak i szansą dla odbiorców europejskich” — powiedziała komisarz ds. ochrony konsumentów Meglena Kunewa. „Tylko jeśli uda nam się stworzyć wydajny i przejrzysty rynek, na którym prawa odbiorców podlegają pełnej ochronie, a dobrze poinformowani odbiorcy korzystają z dostępnych ofert w oparciu o posiadaną wiedzę, będziemy mogli stwierdzić, że osiągnęliśmy nasz cel”.

3.4.3 Zgadając się z rezolucją Parlamentu Europejskiego, Komitet jest zdania, że konieczna jest wiążąca forma prawna, by zagwarantować prawa obywateli i że środki miękkiego prawa nie realizują w pełni wyznaczonych celów. W wypadku praw pasażerów Komisja uznała za konieczne wydać rozporządzenie (WE) nr 261/2004 z dnia 11 lutego, a zatem nie jest zbyt jasne, dlaczego prawa odbiorców energii zostały powierzone dokumentowi, który nie ma wiążącego charakteru. Wydana zostaje karta, gdyż obecnie ustanowione prawa nie są w rzeczywistości przestrzegane, oprócz pewnych chlubnych wyjątków brakuje krajowych przepisów transponujących, Komisja ma uprawnienia i obowiązek działania, lecz woli instrument niewiązący, chociaż jest świadoma, że rynek sam w sobie nie jest w stanie udzielić odpowiednich i wystarczających odpowiedzi.

3.4.4 Do refleksji powinno skłonić sprawozdanie Komisji dotyczące wykonania rozporządzenia w sprawie praw pasażerów, w którym stwierdza się: „Po ponad dwóch latach stosowania rozporządzenia [(WE) nr 261/2004] ⁽⁸⁾widoczne są postępy, jednak konieczna jest dalsza znacząca poprawa, jeśli osiągnięty ma zostać cel bardziej spójnego stosowania reguł przez linie lotnicze i bardziej konsekwentnego ich egzekwowanie przez państwa członkowskie. W przeciwieństwie do sytuacji w przeszłości, obecnie pasażerowie pozostawieni w porcie lotniczym mają określone prawa, ale zbyt często i tak znajdują się na słabszej pozycji niż linie lotnicze.” Jest oczywiste, że pomimo wiążących zobowiązań przedsiębiorstwa lotnicze nie stosują się do postanowień dyrektywy. Dlaczego przedsiębiorstwa dostarczające gaz i energię elektryczną miałyby postępować inaczej, mając do czynienia z niewiążącą kartą?

⁽⁸⁾ 4.4.2007 r., COM(2007) 168 wersja ostateczna

3.4.5 Opierając się na wcześniejszych doświadczeniach w tym sektorze oraz w innych sektorach życia gospodarczego, Komitet uważa za stosowne zalecić przyjęcie środków prawnych, które gwarantowałyby w pełni prawa konsumentów. Proporcjonalność wniosku opiera się na zgodności z wytycznymi celami i na potrzebie wydania odpowiednich aktów prawnych. W tym wypadku, chociaż Komisja posiada uprawnienia do działania za pośrednictwem aktów regulacyjnych, woli ona inne podejście. Komitet uważa, że z obiektywnego punktu widzenia wybór instrumentu jest nieodpowiedni do osiągnięcia zapowiedzianych celów. Karta może być jedynie pierwszym krokiem, lecz zaangażowanie europejskiego prawodawcy powinno zmierzać w kierunku faktycznego wzmocnienia praw.

3.4.6 Gwarancja usługi powszechnej obejmująca również małe i średnie przedsiębiorstwa, wywiązywanie się z obowiązków świadczenia usługi publicznej, ochrona grup społecznych znajdujących się w trudnej sytuacji ekonomicznej zagrożonych „ubóstwem energetycznym”, spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna, swoboda zawierania umów, prawo do informacji, do krótkiego czasu oczekiwania na podłączenie, do przejrzystych umów, rozsądnych i przejrzystych cen, które można porównać między różnymi dostawcami, gwarancja stałych dostaw i wiedza na temat wykorzystywanych źródeł energii to dobra o ogromnym znaczeniu; Komisja słusznie podkreśliła, że rynek pozostawiony sam sobie nie może dać wyrazu takiemu poziomowi „świadomości” społecznej, ekologicznej i gospodarczej. Komitet zdecydowanie popiera wszystkie inicjatywy, które zmierzają w tym kierunku w prosty i skuteczny sposób, i apeluje do Komisji o wykorzystanie wszystkich najbardziej stosownych instrumentów.

Rola agencji i krajowych organów regulacji

3.5 Komitet przyjmuje z zadowoleniem zawarty w trzecim pakiecie energetycznym wniosek dotyczący rozporządzenia ustanawiającego Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki⁽⁹⁾. W swej opinii z 17 października 2001 r. w sprawie drugiego pakietu energetycznego⁽¹⁰⁾ Komitet przedstawił następującą sugestię: „wzywa Komisję do rozważenia w przyszłości możliwości przekształcenia tej rady (ERGEG) — w oparciu o doświadczenia z jej funkcjonowania — w agencję europejską lub podobną instytucję, która miałaby kompetencje w zakresie międzysektorowego przesyłu energii elektrycznej i gazu ziemnego”. Komitet wyraża satysfakcję z faktu, że tak wcześniej zaproponował utworzenie agencji.

3.5.1 W komunikacie Komisji „Perspektywy rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu”⁽¹¹⁾ zapowiada się wzmocnienie dyrektyw, które dotyczą uprawnień krajowego organu regulacyjnego. W pkt 2.2.1 Komisja wyraża opinię, że „[...] organy regulacyjne powinny posiadać szerokie uprawnienia ex-ante w następujących dziedzinach [...] viii} ochrona konsumentów, w tym kontrola cen płaconych przez odbiorców końcowych”. Niestety w dokumentach należących do trzeciego pakietu energetycznego nie ma śladu po takim „wzmocnieniu”! Wzmocnione zostają faktycznie niektóre uprawnienia organów regulacyjnych w nowym rozdziale VIIa nowej dyrektywy w sprawie energii, a do organu regulacyjnego apeluje się o „[...] zapewnienie [...] wysokich standardów usług powszechnych i użyteczności publicznej w odniesieniu do energii elektrycznej (i gazu), ochrony słabych odbiorców oraz skuteczności środków ochrony odbiorcy, o których mowa w załączniku A”, lecz zadania te zostały już powierzone prawie wszystkim organom regulacyjnym.

3.5.2 W nowej dyrektywie w sprawie energii Komisja proponuje również zmianę do załącznika A, do którego dodano trzy ustępy: jeden dotyczy prawa dostępu do danych dotyczących zużycia, drugi — prawa do informacji na temat miesięcznego zużycia oraz kosztów, a trzeci — prawa do zmiany dostawcy o każdej porze roku. Komitet docenia tę propozycję, lecz zastanawia się, dlaczego Komisja — mając możliwość opracowania bardziej znaczących inicjatyw — nie wykorzystwała głównego instrumentu przeglądu dyrektywy w celu wzmocnienia — tak jak tego pragnie — praw odbiorców?

3.5.2.1 Propozycja Komisji dotycząca zmiany art. 3 poprzez dodanie nowego punktu 10, który niektóre części rozporządzenia poddaje procedurze komitologii, mogłaby być odpowiednim instrumentem służącym do wzmocnienia praw odbiorców, gdyż decyzje podejmowane przez komitety w sprawach im przydzielonych wchodziły bezzwłocznie w życie. Komitet zaleca instytucjom europejskim przyjęcie tego elementu propozycji Komisji.

3.5.2.2 Oprócz istniejących praw (trudnych do egzekwowania) załącznik do komunikatu „W kierunku Europejskiej karty praw odbiorców energii” mówi również o możliwości ustanowienia nowych praw w przyszłości. Zawarcie tych propozycji w załączniku A byłoby pierwszym krokiem do nadania im wiążącego charakteru, a następnie przygotowałyby grunt pod wydanie konkretnego rozporządzenia w sprawie ochrony praw odbiorców końcowych.

3.5.3 Komitet uważa, że do przyszłych zadań agencji europejskiej powinien należeć również nadzór nad przestrzeganiem praw odbiorców. Należy w związku z tym zapewnić zaangażowanie stowarzyszeń konsumentów, małych i średnich przedsiębiorstw, sektora przemysłowego, a także organizacji związkowych w celu promowania współpracy i współodpowiedzialności, podobnie jak uczyniono już w sektorze transportu. Innymi słowami, chodzi o europejski okrągły stół służący podejmowaniu decyzji drogą porozumień i negocjacji, przyznający agencji uprawnienia do działania i regulowania stosunków między producentami a odbiorcami końcowymi.

3.5.3.1 W strukturze instytucjonalnej agencja powinna będzie mieć wiążące uprawnienia w zakresie swych kompetencji. W jej skład wchodzić będą przedstawiciele krajowych organów regulacyjnych, wspomagać ją będą komitety techniczne, przy udziale wszystkich krajowych organów regulacyjnych. Komitet życzyłby sobie, by do jej kompetencji należała również ochrona konsumentów, z wykorzystaniem konsultacji prowadzonych w ramach okrągłego stołu służącego podejmowaniu decyzji drogą negocjacji i porozumień. Pozwoliłoby to działać bardziej skutecznie na rzecz osiągnięcia celów zaproponowanych przez Komisję w karcie praw. Już od 2001 r. Komitet podkreślał „potrzebę sprawienia, by organy te działały w bardziej przejrzysty i demokratyczny sposób, włączając w proces decyzyjny różne podmioty zaangażowane na rynkach energii elektrycznej i gazu ziemnego (konsumentów, pracowników i przedsiębiorstwa)”⁽¹²⁾.

3.5.3.2 Ze swej strony krajowe organy regulacyjne będą mogły aktywnie współpracować nad opracowaniem powszechnej strategii ochrony i będą miały większy wpływ na stosowanie przepisów prawodawczych.

⁽⁹⁾ 19.9.2007 r., COM(2007) 530 wersja ostateczna

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 36/10 z 8.2.2002 (sprawozdawca: Hernandez BATTALLER)

⁽¹¹⁾ 10.1.2007 r., COM(2006) 841 wersja ostateczna

⁽¹²⁾ Pkt 6.7.4 op. cit.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 W swej opinii w sprawie dyrektywy dotyczącej energii z 2001 r.⁽¹³⁾ Komitet wyraził uznanie dla faktu, że Komisja uważa osiągnięcie celów usługi publicznej za jeden z podstawowych warunków wstępnych i że powinno się ono wiązać z przyjęciem takich przepisów, które gwarantowałyby wysoki poziom ochrony odbiorców, wraz ze szczególnymi postanowieniami na rzecz osób znajdujących się w najtrudniejszym położeniu, na przykład wraz ze środkami społecznymi umożliwiającymi określonym grupom dostawę energii po uczciwej cenie. Niestety doświadczenie w tej dziedzinie nie było pozytywne.

4.2 „Od czasu otwarcia rynku transgraniczna wymiana energii elektrycznej w Europie wykazywała nieznaczną tendencję zwyżkową. Jednakże średnio tylko 10 % energii zużywanej w UE przekracza granice państw członkowskich”⁽¹⁴⁾.

4.3 „Awaryjne, które miały miejsce we Włoszech w 2003 r. i w UCTE⁽¹⁵⁾ w 2006 r. pokazały, jak wiele mogą kosztować zakłócenia w pracy ogólnoeuropejskiej sieci. Dlatego ważne jest, aby wzrostowi handlu towarzyszyło bardziej skoordynowane zarządzanie siecią oraz rozwój nowej infrastruktury, modernizacja istniejących i budowa nowych linii oraz inwestycje w inne elementy sieci [...]. Rynek europejski jest coraz bardziej zregionalizowany. Wynika to z fizycznych możliwości systemów przesyłowych. Podział na regiony w zmienionych wytycznych dotyczących zarządzania ograniczeniami przesyłowymi oraz regionalne inicjatywy podejmowane przez ERGEG usankcjonowały podejście regionalne”⁽¹⁶⁾.

4.4 Odbiorcy końcowi są szczególnie zainteresowani gwarantowaną dostawą energii. Coraz większa rola regionów w dziedzinie energii powinna przynieść korzyści dla dystrybucji i dla nawiązywaniu ściślejszych kontaktów, zwłaszcza między regionami transgranicznymi, w których powinien nastąpić znaczny wzrost ruchu i przepływu, zmniejszając ryzyko ograniczeń przesyłowych.

4.5 Środki ochrony odbiorcy końcowego powinny przewidywać prawo do informacji okresowych na temat ilości zakupionej energii, jej pochodzenia geograficznego i źródła, emisji gazów cieplarnianych na kWh oraz wspólnotowych i pozaeuropejskich umów o współpracy. Wiadomo na przykład, że kraje, które zdecydowały się nie korzystać z energii jądrowej, kupują energię produkowaną w elektrowniach jądrowych. Informacje te powinny zostać przekazane odbiorcy, który może podjąć decyzję o zmianie dostawcy, jeżeli nie odpowiada mu koszt energii i podczas gdy obecnie nie zna on z pewnością decyzji dotyczących produkcji.

4.6 **Podłączenie.** Gwarancja usługi powszechnej, ciągłość dostaw, pewny termin podłączenia użytkowników to wszystkie prawa, które obecnie istnieją, ale są z trudem przestrzegane. Należy zapewnić wyłonienie „dostawcy z urzędu”, który gwarantowałby świadczenie usługi w wypadku niemożności jej świadczenia przez dostawcę.

4.7 **Umowa.** Przejrzystość, zasady wykonania, obowiązki, odszkodowanie, uczciwość, brak klauzul uciążliwych lub nieuczciwych, jasne i nieszkodliwe rozstrzygnięcie sporów to prawa już

teoretycznie uznawane, które każde państwo członkowskie powinno było ująć w przepisach krajowych transponujących dyrektywę. Rzeczywistość jest jednak zupełnie inna. Komisja zawarła w trzecim pakiecie zmiany do załącznika A, które zwiększają obowiązki przedsiębiorstw, lecz istnieje ryzyko, że pozostaną one martwą literą, gdyż nie towarzyszy im skuteczny system kar ani na szczeblu europejskim, ani tym bardziej na szczeblu krajowym, oprócz pewnych rzadkich wyjątków. To w tym zakresie potrzebne są szczególnie wspólne przepisy w całej Unii, które byłyby gwarantowane jedynie przez taki instrument jak rozporządzenie, tak jak w wypadku praw pasażerów.

4.8 **Ceny, taryfy i monitorowanie.** Potrzebne są przejrzystość, racjonalność, porównywalność, zróżnicowanie metod płatniczych, rozpowszechnienie inteligentnych liczników oraz jasne i zrozumiałe faktury, zgodne z faktycznym zużyciem energii. Zdaniem Komitetu bardzo istotne jest to, by na rachunkach za energię były jasno wskazane składniki kosztu produkcji energii (zakup paliwa, dystrybucja, konserwacja, amortyzacja, podatki i akcyzy, pracownicy, koszty ogólne), źródła (kopalne, wodne, odnawialne, jądrowe, cykl skojarzony), emisje CO₂, poczynione oszczędności energii oraz porównanie z poprzednim zużyciem i ze średnią zużycia innych odbiorców o tym samym profilu. Poprzez ten instrument informacyjny odbiorcę nakłania się do rozważenia potrzeby postępowania w sposób, który przynosi oszczędności energii. Rachunek jest sposobem komunikacji (powinien być wystawiany co miesiąc zgodnie z ostatnią propozycją Komisji) między przedsiębiorstwem dostarczającym energię a odbiorcą, który może zawierać szereg „pozytywnych” przekazów promujących europejską politykę.

4.9 **Swobodny wybór dostawcy.** Powinna być możliwa bezpłatna zmiana dostawcy o każdej porze roku, nie umniejszająca posiadanych praw. Należy zagwarantować możliwość przeprowadzenia zmiany w ustalonych granicach czasowych. Czasami zawierane są umowy o minimalnym czasie trwania. Komitet uważa, że w wypadku przyjęcia takiej klauzuli należy przewidzieć górną granicę minimalnego czasu trwania umów, tak by nie zniweczyć możliwości skorzystania z prawa do wyboru dostawcy, wprowadzając przesadnie długi okres minimalny i wysokie kary.

4.10 **Informacje.** Potrzebne są prawdziwe, kompletne i zrozumiałe informacje na temat warunków dostępu, użytkowania, taryf, cen i ich zmian. Należy rozpowszechniać informacje na temat praw odbiorców, jeśli chodzi o koszty usługi publicznej i sposoby gwarantowania usługi powszechnej, a szczególnie dotyczące jakości i ciągłości dostaw energii elektrycznej lub gazu, odszkodowania za brak poszanowania takich praw, a także sposobów dostępu do form bezpłatnego rozstrzygnięcia sporów lub po bardzo niskich kosztach, tak by wszyscy mogli korzystać z tego samego prawa. Każdy dostawca powinien przekazywać wykaz operatorów działających w regionie raz w roku lub w wypadku pojawienia się nowego dostawcy. Dostawcy powinni informować swych klientów również o środkach finansowych, podatkowych i normatywnych mających na celu wsparcie inicjatyw zmierzających do poprawy efektywności energetycznej i przedstawiać konkretne sugestie w celu poczynienia oszczędności w użyciu energii elektrycznej i gazu.

⁽¹³⁾ Punkty 6.4.2, 6.4.3, op. cit.

⁽¹⁴⁾ Komunikat Komisji z 15.5.2007 r., COM(2007) 250 wersja ostateczna „Sprawozdanie ze stosowania rozporządzenia (WE) nr 1228/2003 w sprawie warunków dostępu do sieci w odniesieniu do transgranicznej wymiany energii elektrycznej”.

⁽¹⁵⁾ Union for the Co-ordination of Transmission of Electricity (UCTE) — Unia ds. Koordynacji Przesyłu Energii Elektrycznej.

⁽¹⁶⁾ 15.5.2007 r., COM(2007) 250 wersja ostateczna op. cit.

4.11 **Reklamacje.** W 1998 r. komisarz Bonino podjął bardzo aktywne starania na rzecz praw odbiorców, a Komisja wydała zalecenie ⁽¹⁷⁾ w sprawie organów pozasądowego rozstrzygania sporów konsumenckich, które w 2001 r. ⁽¹⁸⁾ zostało następnie uzupełnione o inne zalecenie w celu rozszerzenia jego zakresu. Jeżeli chodzi o prawa odbiorców energii, reklamacje powinny być wstępnie ukierunkowane na pozasądowe rozstrzyganie sporów, co może zapewnić skuteczną ochronę odbiorcy, po bardzo niskich kosztach i w krótkim czasie, pod warunkiem, że zagwarantowana zostanie bezstronność organu, skuteczność procedury, jawność i przejrzystość. Zasięg postępowania spornego w sprawie dostaw energii byłby niewspółmierny z czasem i kosztem sporu sądowego.

4.12 **Reprezentacje.** Chociaż prawo do reprezentacji stowarzyszeń konsumenckich jest uznawane przez europejskie prawodawstwo, to jest ono z trudem realizowane. Brak wspólnotowych ram prawnych dotyczących działań zbiorowych, a także transgranicznych usług lub transgranicznej działalności gospodarczej, dodatkowo ogranicza prawo do wnoszenia do sądów powództwa o zaprzestanie szkodliwych praktyk. Utworzenie agencji europejskiej może być okazją do urzeczywistnienia tego prawa i stworzenia możliwości ustanowienia stałego okrągłego stołu służącego podejmowaniu decyzji na drodze negocjacji i porozumień między wszystkimi zainteresowanymi stronami, jak dzieje się na przykład w zakresie stosowania dyrektywy w sprawie maszyn w sektorze transportu przy udziale przedstawicieli partnerów społecznych i konsumentów powołanych do współpracy z organami wspólnotowymi przy analizowaniu propozycji. Na tej samej zasadzie w państwach członkowskich należy powołać stały okrągły stół, z którym prowadziłby konsultacje krajowy organ regulacyjny.

4.13 **Działania społeczne.** Komitet jest bardzo czuły na problemy ubóstwa energetycznego; jego zdaniem należy wykluczyć przerwę w dostawie energii w wypadku zwłoki w zapłacie. W swojej niedawnej opinii Komitet stwierdza ⁽¹⁹⁾: „Europejska polityka energetyczna powinna być realizowana w taki sposób, by mogły jej podołać wszystkie warstwy społeczne, nie powinna różnicować warunków w zakresie dostępu do usług oferowanych przez przedsiębiorstwa dostarczające energię”. Komitet nie jest przychylnie nastawiony do bezpłatnych dostaw energii, gdyż nie prowadzą one do dobrych wzorców zachowania w zakresie jej oszczędności, lecz uważa, że problemem powinien się zająć ogólny system podatkowy. Umowa o usługę publiczną powinna obejmować dostawę części zapasów energii elektrycznej i gazu w cenie kosztów, tak by zaspokoić zapotrzebowanie odbiorców znajdujących się w najtrudniejszym położeniu, którym energia ta powinna być dostarczona w wystarczającej ilości i w cenie, której mogą podołać. Należy zawsze przestrzegać zasady odpowiedzialności. W każdym razie definicja odbiorcy znajdującego się w trudnym położeniu i środki przyjmowane na jego rzecz

powinny być jednakowe na całym obszarze Unii, tak by nikogo nie dyskryminować i uniknąć w ten sposób również zakłóceń konkurencji.

4.14 **Nieuczciwe praktyki handlowe.** Odbiorca jest objęty ochroną przed oszukańczymi praktykami handlowymi polegającymi na dostarczaniu fałszywych informacji, pomijaniu istotnych informacji koniecznych do podjęcia świadomej decyzji, tworzeniu przeszkód i stosowaniu nieuzasadnionych opłat w wypadku zmiany dostawcy, tak by zniechęcić odbiorcę. Komitet uważa, że należy wzmocnić prawo odbiorców do ochrony przed takimi praktykami. Dyrektywa 2005/29/WE z 11 maja 2005 r. w art. 5 ust. 5 przywołuje w istocie załącznik 1, zawierający wykaz tych praktyk, które w każdym wypadku są uznawane za nieuczciwe, lecz dodaje również, że taki wykaz będzie mógł zostać zmieniony jedynie poprzez przegląd dyrektywy. Ze względu na to, że czas przeznaczony na aktualizację tego wykazu wydaje się być nieproporcjonalnie długi, rozporządzenie, które powinno zawierać środki ochrony odbiorców energii, może być odpowiednim miejscem ujęcia konkretnych praw odbiorców energii do ochrony przed nieuczciwymi praktykami handlowymi.

5. Wymiana dobrych praktyk

5.1 Komitet zaleca Komisji rozważenie niektórych kart praw odbiorców, które zostały podpisane w państwach członkowskich między organizacjami konsumentów a dostawcami energii i w których prawa przyznane odbiorcom są bardziej znaczące od tych planowanych w karcie. Na przykład we Włoszech, między organizacją konsumentów ADOC a hurtownikiem rynku energii elektrycznej La220 s.p.a., od lat zaangażowanym w kwestię odpowiedzialności społecznej, podpisano kartę praw odbiorców, które wychodzą poza propozycje Komisji. Na przykład karta ta bierze pod uwagę prawo konsumenta do poszanowania jego czasu, prawo do udziału, reprezentacji, jakości, bezpieczeństwa, najlepszej taryfy, odszkodowania i szybkiej oraz skutecznej procedury pojednawczej. Stałe porównanie zapewniają półroczne oceny dotyczące stosowania karty, która jest wiążąca dla przedsiębiorstwa, gdyż została ujęta w stosunku umownym z jego klientami.

5.2 Jeżeli chodzi o rozstrzyganie sporów, niektóre krajowe organy regulacyjne ustanowiły system zobowiązań, kontroli i kar w celu regulowania ciągłości dostaw energii ⁽²⁰⁾. W wypadku nagłej zmiany napięcia, krótkich przerw czy awarii w dostawie energii elektrycznej ma się bez wątpienia do czynienia z niewywiązaniem się ze zobowiązań wynikających z umowy o zaopatrzeniu i w takim wypadku dostawca musi wynagrodzić wyrządzoną szkodę, jeżeli nie udowodni, że nie ponosi winy za przerwę w dostawie ⁽²¹⁾.

Bruksela, 17 stycznia 2008 r.

Przewodniczący

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹⁷⁾ 98/257/WE z 30.3.1998 r.

⁽¹⁸⁾ 2001/310/WE z 4.4.2001 r.

⁽¹⁹⁾ CESE 1243/2007, „Plan działania na rzecz racjonalizacji zużycia energii: sposoby wykorzystania potencjału”, sprawozdawca: Edgardo Maria IOZIA (opinia nieopublikowana)

⁽²⁰⁾ Organy ds. Energii i Gazu, decyzja 202/99

⁽²¹⁾ „Summa” 188/kwiecień 2003 r., Giulio Disegni, s. 22